

Algehele plicht tot bedwelming voorafgaand aan de slacht

Dr. Ing. Marien Gerritzen, Senior onderzoeker Wageningen Livestock Research

De Europese wetgeving ter bescherming van dieren tijdens het doden (EU reg 1099/2009) is opgesteld op basis van brede consensus binnen lidstaten en resultaten uit wetenschappelijk onderzoek. In de wetgeving bestaat de principe verplichting dat alle dieren bewusteloos moeten zijn voordat ze worden geslacht door middel van verbloeden. Deze verplichting is gebaseerd op het feit dat is aangetoond dat de halssnede bij bewustzijn stressvol en pijnlijk is en dat dit ongerief kan worden voorkomen door de dieren te verdoven voor het verbloeden.

De reden voor de wetgeving in de EU volgende en op basis van wetenschappelijk onderzoek in Nederland, andere EU lidstaten en daar buiten, is het duidelijk dat er in het slachtproces tijdens onbedwelmd slachten in vergelijking met verdoofd slachten twee belangrijke risicofactoren voor het dierenwelzijn optreden. Deze risico's zijn; het volledig fixeren van dieren én het onbedwelmd aansnijden en verbloeden.

Volledig fixeren van dieren bij het onbedwelmd aansnijden is noodzakelijk om de halssnede secuur uit te kunnen voeren. Daarnaast is in stand houden van de fixatie totdat het dier het bewustzijn heeft verloren noodzakelijk om te voorkomen dat bewegingen van het dier extra pijn veroorzaken en om verstoring van de verbloeding te voorkomen. Echter, het volledig fixeren is stressvol voor veel dieren, zowel in een rechtop staande als in een gekantelde positie.

Het kantelen van dieren in een zijligging of een volledige rugligging voorkomt dat dieren tijdens het verbloeden in elkaar zakken in de fixatiebox. In elkaar zakken kan lijden tot onnodig contact van de halswond met de fixatiebox en tot een verminderde uitbloeding met als gevolg een verlenging van de periode tot bewustzijnsverlies. Een adequate fixatie van dieren, waarbij rekening wordt gehouden met het welzijn van het dieren, is noodzakelijk vanaf het moment van aansnijden totdat bewusteloosheid is bevestigd.

Onbedwelmd aansnijden en verbloeden leidt niet direct tot bewustzijnsverlies. Uit onderzoek is gebleken dat de duur tot intreden van bewusteloosheid sterk verschilt per dier binnen een diersoort en per diersoort. Daarbij hebben omstandigheden zoals lichaamspositie en adequaatheid van de uitgevoerde halssnede invloed op de duur tot intreden van bewusteloosheid.

Kijkend naar de resultaten van verschillende onderzoeken, waaronder het beleidsondersteunend onderzoek uitgevoerd door Wageningen University &

Research (Livestock Research Report 417) naar het onbedwelmd slachten van herkauwers, is de conclusie terecht dat het intreden van bewusteloosheid na het aanbrenge van de halsnede niet direct is en dat er een grote variatie is. Uit het onderzoek is op basis van het meten van hersenactiviteit en gedragsparameters de conclusie getrokken dat het intreden van bewusteloosheid bij schapen na correct onbedwelmd aansnijden intreedt na gemiddeld 15 seconden.

Bij het onbedwelmd verbloeden van vleeskalveren is op basis van hersenactiviteit vastgesteld dat bewusteloosheid intreedt na gemiddeld 109 seconden in een gekantelde fixatie en na gemiddeld 140 seconden in een staande fixatiebox. In het convenant onbedwelmd slachten is onder andere gesteld dat dieren binnen 40 seconden het bewustzijn dienen te hebben verloren. Het blijkt dat schapen wel aan deze voorwaarden voldoen en dat voor het grootste deel van de runderen geldt dat hieraan niet kan worden voldaan.

Aanbevelingen:

Om het welzijn van dieren te beschermen tijdens onbedwelmd slachten is het noodzakelijk dat dieren op een juiste wijze worden gefixeerd waarbij stress, pijn en onverwachte bewegingen worden verminderd. Ook voor kleine herkauwers zoals schapen en geiten is het belangrijk dat er een volledige, bij voorkeur mechanische, fixatie van het dier plaats vindt totdat bewusteloosheid is vastgesteld.

Indien onbedwelmd slachten is toegestaan zou de periode van bewustzijn na uitvoering van de halssnede moeten worden verkort om lijden van dieren te beperken. Het toepassen van verdoving direct, of zo snel als technisch mogelijk, na aanbrenge van de halssnede is dan ook sterk aan te bevelen.

Zoeken naar consensus met partijen om te komen tot verdovingsmethoden die worden toegepast vóór het aansnijden en die wel acceptabel kunnen zijn voor geloofsgroepen is voor het welzijn van de dieren van groot belang.